

**Тема заняття *Організація роботи на пунктах штучного осіменіння* .
лекція**

План заняття

1. Основні санітарні вимоги до пунктів штучного осіменіння.
2. Структура і організація роботи пунктів штучного осіменіння.
3. Забезпечення матеріалами, інструментами та обладнання.

Література: основна / І. Карташов І.І., Шарапа Г.С. «Штучне осіменіння тварин з основами акушерства».-К.: Вища школа.

Завдання додому (самостійна робота) Підручник ст.137-138

Рентабельне ведення тваринництва за різних форм організації і власності господарств (великомасштабне на індустріальній основі, традиційне колективне, фермерське тощо) можна тільки при добре налагодженому відтворенні стада. Плодючість тварин є найбільш важливим показником рентабельності галузі, кількісного і якісного росту популяції. Ефективне відтворення стада визначається цілим комплексом біологічних, зооінженерних, ветеринарних і організаційно – господарських факторів. На будь – якому рівні розвитку тваринництва процес відтворення стада тісно пов'язаний з племінною роботою, з підвищенням продуктивності, раціональним використанням маточного поголів'я.

Для забезпечення нормального відтворення стада на кожному пункті штучного осіменіння проводиться комплекс загальних і спеціальних ветеринарно-санітарних заходів, спрямованих на профілактику захворювань сільськогосподарських тварин, що передаються при паруванні та штучному осіменінні. Ці заходи здійснюють щотижня згідно плану. Загальним є обмеження утримання на фермах плідників, усунення можливості поширення інфекції через обслуговуючий персонал, належний ветеринарний контроль за тваринами.

Бажано застосовувати опромінення бактерицидними лампами манежу пункту штучного осіменіння протягом 30хв перед осіменінням. З метою розповсюдження інфекції технік зобов'язаний дотримуватись ветеринарно-санітарних правил роботи:

- забезпечувати стерильність інструментів (перед їх використанням їх миють і дезінфікують), нові інструменти і посуд – миють гарячим розчином двовуглекислої (20-30г на 1л води) або кальцинованої (10 -15г на 1л води) соди;
- інструменти і посуд після миття ретельно ополіскують чистою гарячою водою до повного очищення від соди, витирають чистим рушником або марлевою серветкою, після чого стерилізують (кип'ятінням, сухим жаром, автоклавуванням, фламбуванням) і кладуть на зберігання до використання;

- підтримувати чистоту рук (перед і після осіменіння кожної корови мити руки з милом зі щіткою, а потім обробляти їх тампоном, змоченим 96° спиртом);
- спецодяг (гумові чоботи, фартухи) миють і дезінфікують;
- підтримувати чистоту на пункті;
- обробляти зовнішні статеві органи тварин перед осіменінням, використовуючи прокип'ячену воду з милом, а потім витирають з допомогою разової серветки.

Заморожена сперма на пунктах і лабораторіях зберігається в рідкому азоті в посудинах Дьюара. У процесі роботи посудина забруднюється мікроорганізмами, які можуть потрапляти до сперми. Тому посудини Дьюара не рідше двох разів протягом року миють і дезінфікують. Спочатку їх звільняють від сперми і рідкого азоту. Потім миють 2 % розчином двовуглекислої соди, після цього внутрішні стінки ополіскують теплою кип'яченою водою, висушують і дезінфікують 96° спиртом-ректифікатом або бактерицидною лампою протягом 50-60 хвилин. При цьому необхідно слідкувати, щоб температура в середині посудини не підіймалась вище 45-50°C.

Технік має працювати в чистому білому халаті, шапочці чи косинці, а у неблагополучних господарствах щодо заразних хвороб – у фартусі та гумових чоботях. Спецодяг зберігається тільки на пункті штучного осіменіння. При пранні халати обов'язково кип'ятять, а після розгладжують гарячою праскою.

При виявленні хворих тварин і попередження передачі заразних хвороб від однієї до іншої тварин, від тварини до людей технік зобов'язаний здійснювати наступне:

- ретельно оглядати тварин перед осіменінням, звертаючи особливу увагу на стан статевих органів. У випадку підозри наявності захворювання (виділення гною із піхви, ненормальні зміни слизової оболонки тощо) слід звертатися до лікаря ветеринарної медицини і осіменіння таких тварин здійснювати за його вказівкою;
- перед і після осіменіння кожної тварини ретельно мити руки з милом і щіткою, а потім обробляти їх тампоном, змоченим 70° спиртом чи 3 % перекисом водню.
- вимити і продезінфікувати після кожного осіменіння інструменти; мікрошприци після миття стерилізують кип'ятінням або дезінфікують 96° спиртом; піхве дзеркало - стерилізують кип'ятінням або як виняток фламбуванням;
- гумові чоботи, фартух щоденно після роботи миють і дезінфікують.

У випадку появи в стаді заразних захворювань штучне осіменіння тварин проводять згідно діючої інструкції щодо боротьби з тим чи іншим захворюванням і під контролем лікаря ветеринарної медицини.

Штучне осіменіння самок здійснюється у манежі пункту штучного осіменіння. Він має бути типовим, просторим, світлим, чистим, з доброю вентиляцією і освітленням. Його обладнують 1-2 фіксаційними станками та іншим інвентарем.

Незалежно від того, яким способом проводиться штучне осіменіння, необхідно підготувати тварину до осіменіння, здійснивши наступне:

- доставити тварину на пункт штучного осіменіння;
- зафіксувати тварину в станку;
- дати можливість тварині заспокоїтися (усунути стресові реакції);
- обмити з кружки Есмарха теплою водою, зросити теплим розчином (1:5000) фурациліну, а потім витерти серветкою насухо зовнішні статеві органи тварині;
- здійснювати введення сперми у статеві органи, не причиняючи болі тваринам, виключаючи введення холодних і гарячих інструментів;
- оператор має бути в чистому халаті, коротко обстрижені нігті на пальцях своїх рук, підготувати стерильні інструменти, відтяти сперму та оцінити її якість.

Техніка осіменіння самки залежить від виду тварини та індивідуальних особливостей стану статевих шляхів (розвитку піхви, будови та розміщення шийки матки). Не допускається забруднення та інфікування статевих шляхів під час осіменіння тварин. Слід дотримуватися правил асептики й антисептики.

Інструменти для осіменіння підготовляють у лабораторії. На столі розміщують 4 банки, які нумерують. У банки під номером 1,3 і 4 наливають 2,8 – 3 % розчин натрію цитрату, а в банку № 2 – 70° етиловий спирт. Відпрацьований розчин і спирт виливають в окремі банки. Крім того, мають бути баночки з марлевими серветками і напіввологими тампонами,